

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum, De Obligationibus, Functionibus Et Juribus Parochialibus

Engel, Ludwig

Salisbvrge, 1662

§. 1. Quid sint, cui, & quomodo solvantur Decimæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41598

P A R S III.

D E J U R I B U S P A R O -
c h i a l i b u s .

C A P U T I .

D E D E C I M I S .

§. I.

Quid sint, cui, & quomodo
solvantur Decimæ.

1. *Quid & quotuplices sint decimæ.*
2. *Decimæ quatenus sint Iuris divini.*
3. *Pro decimis Parochus habet inten-
tionem fundatam in Iure.*
4. *Declaratio c. 2. de restit. spol.*
5. *Monasterium circa Parochiam sibi
incorporatam censetur loco Parochi.*
6. *Cui Parocho solvenda sint decimæ.*
7. *Quid sint & cui debeantur decimæ
novalium.*

L 2

8. Lai-

8. *Licij habentes Ius decimandi ex Privilegio vel infundatione non possunt exigere decimas novalium.*
9. *Idem de Religiosis qui Ius decimandi à laicis acceperunt.*
10. *Resolvitur quæstio, an Ecclesiastici habentes Ius decimandi ex Privilegio possint petere decimas novalium.*
11. *Præscribens Ius decimandi regulariter non potest petere decimas novalium.*
12. *Fallit in certis casibus.*
13. *Parochus potest prohibere, ne decimæ separentur se vel suo nuncio absente.*
14. *An in solutione decimarum admittenda sit impensarum deductio.*
15. *De Iure decimæ sumptibus Parochianorum deferenda sunt in hereditate Parochorum, valet tamen consuetudo contraria.*
16. *Decimæ non solutæ an sequantur possessorem prædij.*
17. *Qualis actio competat contra terræ possessorem.*

Decimæ sunt pars decima fructuū
tam terræ, quàm aliarum rerum
Deo in recognitionem universalis do-
minij debita & ipsius ministris per-
solvenda. Sunt autem decimæ aliæ
prædiales, quæ ex fructibus prædiorum
debentur, ut de vino, frumento, oleo,
pomis, fœno, & similibus. Aliæ *per-
sonales*, quæ debentur ex lucro humanâ
potissimū industriâ quæsito, ut ex mer-
caturâ, militiâ, stipendijs, alijsque ne-
gotiationibus & obventionibus. ter-
tiū quoque genus decimarum nonnulli
constituunt, quas *mixtas*, appellant eò
quòd partim quantum ad productionē
naturæ de prædialibus, partim quan-
tum ad aecedentem industriam de
personalibus participant, & huiusmodi
censent esse *decimas animalium*, seu
ex fructu pecorum perceptas ut lanæ,
lactis, ovorum, &c. Sed magis placet,
istas decimas animalium ad *prædiales*
referre, tum quòd in Jure tantum duo
genera decimarum scilicet *prædialium*

& personalium exprimantur e. ad *postolica* 20. h. t. tum quod plus in illis natura, quam industria operetur etiam in frumento & vino magna hominum industria accedere debet & tamen nemo dixerit, decimas frumenti & vini personales esse.

Originem habere decimas ex *Juris divino* nullus ambigit, (si de *prædictis* loquamur, secus de *Personalibus* ut infra in *quæst.* 7. dicetur) ut videre est *Levit.* 24. *Num.* 18. & *Deut.* 14. An verò etiamnum hodie in *Novo Testamento* *Juris divini* sint, sicut allegeritur in *c. Parochianos.* 14. & *c. tuam* *libis* 37. h. t. inter antiquiores præsertim *DD.* gravis fuit concertatio, à qua *quæstio* principaliter dependet, an decimæ per consuetudinem, *Privilegium*, vel *Præscriptionem* parochianis terri possint. Sed omissis quæ pro & contra passim adducuntur, hodiè magis receptum est, decimas eatenus esse *Juris divini*, in qua

tam deserviunt pro necessariâ sustentatione ministrorum Ecclesiæ, quia teste scripturâ, *dignus est operarius cibo suo Matth. 10.* & Apostolus 1. Cor. 9. dicit: *Dominus ordinavit, ut qui Evangelium annuntiant de Evangelio vivant, & qui Altari deserviunt de Altari vivant.* Vnde hoc respectu nec privilegio, nec consuetudine tolli posse, infra dicitur. Cæterum autem quòd præci è decima & non major, vel minor pars dari debeat, censeo unam esse de Legibus Cæremonialibus & Judicialibus, quæ per Legislatorem hominem, in novo Testamento acceptatæ obligant tantum ex Jure humano *arg. c. un. De Purif. post part. vid. Azor. Instit. mor. p. 1. lib. 7. c. 23.*

Decimæ Parocho propter Spirituale ministerium persolvendæ sunt, & ita quidem ad eum spectare censentur, ut si cum Monasterio, Clerico vel Laico, seu quocunq̃ue qui Parochus non est, super Decimis litiget, non cogatur

tur Jus suum probare, quia fundatam intentionem habet in Jure, ex quo præsumitur, quod decimæ ad ipsum pertineant, nisi Adversarij contrarium ostendant. *c. cum contingat. & c. cum in tua h. t.* imò quamvis aliàs spoliatus ante omnia restituendus, spoliatus tamen à Parocho super decimis non restituitur, nisi plenè de Jure suo docuerit. *c. 2. de restit. spol. in 6.* quod tamen intelligo procedere in circumstantijs casus *in d. c. 2.* propositi, si nimirum spoliatus *aliquamdiu*, idest, modico tempore fuerit in possessione, & ita non tantùm contrà illius Jus decimandi sed etiam contra possessionem præsumatur. *arg. c. 3. de causa poss. & prop.* Quod si Parochia sit Monasterio incorporata, tunc quantum ad decimas Monasterium censetur loco Parochi, & tam contra Parochianos, quàm etiam contrà Episcopum & Vicarium curam exercentem fundatam intentionem habebit.

decim.

decis. Rot. apud Tambur. de Iur. Abb.
tom. 3. Decis. 102.

Quæri : autem 1. Cui Parocho sol- 6
 vendæ sint Decimæ si quis in una Pa-
 rochia Sacramenta percipiat, in alte-
 ra sua prædia sita habeat ?

Hæc quæstio deciditur *in c. ad A-*
postolica. 20. h. t. ubi Pont. respondet
 Decimas personales solvendas esse
 Parocho Sacramenta ministranti,
 quantum ad prædiales verò attenden-
 dam esse locorum consuetudinem.

Quid autem si nulla constans consue-
 tudo probari valeat, & propterea ad
 terminos Juris communis recurratur?
 R. de Jure esse probabilius, quòd De-
 cimæ prædiales illi Parocho, intra
 cujus Parochiam prædia sita sunt, per-
 solvi debeant, ne Parochiæ limites
 confundantur, & plurimæ lites sub-
 nascantur. *c. cum sint homines. 18. eod.*
tit.

Quær. 2. cui debeantur Decimæ 7
 Novalium ?

L 5

Sup.

7 Supponendum in primis Novale a-
 liquando sumi *proprie*, aliquando *im-*
proprie: *proprie* dicitur locus prius om-
 ninò sterilis ad culturam redactus v. g.
 si ex sylva extirpata, vel palude sic-
 catâ agri fiant; *improprie* autem
 in locum ante cultum novi fructus in-
 ferantur v. g. si ex vinea aut prato fiat
 ager vel econtrâ. his præmissis re-
 Novalia intra fines alicujus Parochiæ
 exurgant, Decimæ eorum debentur
 illi Parochiæ; si verò in loco nullius
 Parochiæ fiant. v. g. si sylva, quæ in-
 ter duas Parochias jacens pro utriusq;
 termino fuit assignata, ad culturam
 redigatur, Decimæ horum Novalium
 debentur Episcopo, quia ipse est Pare-
 chus loci qui proprium Parochum non
 habet. *c. quoniam 13. h. t.* Sed

Quæritur 3. an etiam Parocho de-
 beantur Decimæ Novalium si alius in-
 tra fines suæ Parochiæ Jus decimandi
 habeat ex privilegio vel infeudatio-
 ne? In hac quæstione duo quasi extra-
 con-

controversiam sunt. 1. quòd Privi-
 legium vel infeudatio aut emphyteu-
 sis de Decimis concessa *Laicis* non ex-
 tendatur ad Novalia, quia talis con-
 cessio tùm propter personam Laici
 non implentis spirituale ministerium,
 ob quod dantur Decimæ, tùm propter
 præjudicium Parochialium Ecclesia-
 rum, od osum & restringendum est.
c. tua. 25. in fin. de decim. 2. quòd
 Religiosi, qui Decimas acquirunt cum
 consensu Episcopi de manibus Laico-
 rum justè detinentium *jux. c. cum*
Apostolica. 7. de his qua fiunt à Præl.
 non possint ex translatione hujusluris
 in se, Decimas Novalium petere, sicut
 nec ipsi Laici potuissent, secundùm
 vulgatas regulas, quòd nemo plùs Ju-
 ris in alium transferre possit quàm
 ipse habeat, & surrogatum sapiat na-
 turam ejus, in cujus locum surroga-
 tur. *c. 2. in fine. h. t. in. 6.*

At magna est dissensio, utrùm si
personis Ecclesiasticis, privilegium de-
 cimam-

8

9

10

cimandi à S. Pontif. concessum sit, per
 tale Privilegium etiam Decimæ Nova-
 lium comprehendantur? Affirmati-
 vam cum gloss. & Abbate. *in c. ex par-
 te. 27. h. t. per tex ibidem* plerique ve-
 teres Canonistæ tenuerunt, ut refert
 Barb *in eod. c. ex parte. n. 1.* ita enim
 sonat tex *in d. c. ex parte. cum tibi quod
 majus est sit concessum, ut videlicet De-
 cimas de laboribus terræ Parochiarum
 tuarum cum integritate percipias: de
 Novalibus eas exigere satis potes; quia
 ubi majus conceditur, minus concessum
 videtur.* Econtra Recentiores existi-
 mant Privilegium decimandi etiam
Ecclesiasticis concessum non compre-
 hendere Decimas Novaliū. fundantur
 partim in cōmunib⁹ Juris regulis, quod
 Privilegia concernentia præjudicium
 tertij sint restringenda. *c. olim. de V. S.*
 item quod privilegia non extendantur
 ad futura tempore concessionis non
 extantia. *c. fin. de rescript.* partim verò
 in *c. 2. de decim. in 6.* ubi satis clare
 insinua-

insinuatur, quod Jus percipiendi Decimas Novalium debeat per speciale Privilegium concedi, & non contineatur in Jure percipiendi veteres decimas. textum autē in d.c. ex parte accipiunt de casu, de quo loquitur, videlicet quod Prælatus possit petere Decimas Novaliū de Parochijs suo Monasterio incorporatis, in quibus loco Parochi est. *Covar. res. lib. 2. c. 17. n. 13. Gutier. Canon. qq. lib. 2. c. 21 n. 120. Barb. in d. c. ex parte n. 6.*

Ego in hac difficultate dico, imprimis inspicienda esse verba & mentem Privilegij; nam si habeat verba ampla & favorabilia, ex quibus colligi possit, mentem privilegiantis se extendere etiam ad Novalia v g. *concedimus ut omnes & quascunq; decimas, vel omnem Decimationē talis territorij peripere possis, &c.* dicendum erit, tale Privilegium etiam Novalia comprehendere, sicut id ipsum secundæ sententiæ authores admittunt. *Gutier.*

L 7

d. l. 10.

d. l. n. 125. & fundamentum est in
 d. c. ex parte ibi: ut Decimas cum in-
 tegritate percipias, &c. Coeterum si
 Privilegium sine huiusmodi verbis
 prægnantibus tantum in forma com-
 muni concessum sit, mihi utraque sen-
 tentia videtur adeò probabilis, ut non
 scirem alteram alteri præferre, nisi fa-
 vor personæ litigantis aut aliæ con-
 currentes circumstantiæ facerent al-
 terutram præponderare. Quare si Pa-
 rochus in hac quæstione concurreret
 cum Monasterio, quod ipsum etiam
 Sacramenta fidelibus dispensare so-
 let, & idcirco magnum favorem me-
 retur, Jusque decimandi esset in pa-
 rocho districtu concessum, ita ut Parocho
 sufficiens sustentatio relicta fuisset, ex-
 stimarem primam sententiam pro
 Monasterio fore præferendam, eam-
 que confirmo *ex c. quia circa 22. de
 Privil.* ubi remissio Decimarum Ep-
 iscopaliū Monasterio indefinitè
 facta extenditur etiam ad Decimas
 posses-

possessionum futuri temporis, quas
scilicet Monachi primùm ex postfacto
acquirent; *cùm nihil*, inquit ibidem
Pontifex, *exceperit & potuerit exce-*
pisse, ac in beneficijs sit plenissima inter-
pretatio adhibenda: nec debeat una ea-
demq; substantia diverso Jure censerì.
quæ decisio & rationes Pontificis op-
timè adduci possunt contrà rationes
pro secunda sententia adductis. neq;
tex in c. 2. h. t. in 6. adeò clarus est, quin
responderi possit, eum non loqui de
Privilegio à S. Pontif. concesso, sed si
Religiosi Decimas à Laicis accepe-
rint, sicut in fine declarari videtur, i-
tem si valdè grave præjudicium Pa-
rochorum vertatur. Sin autem Pa-
rochus concurreret cum singulari a-
liquâ personâ Ecclesiastica vel cum
Monasterio quidem, sed posset pro-
bare per amplitudinem Privilegij se
multùm gravatum & vix habere con-
gruam sustentationem, tali casu non
dubitarem alteram sententiam in Pa-
rochi favorem amplecti. **Quæ-**

Quær. 4. utrùm is, qui ex *prescriptione* habet Ius decimandi in aliena Parochia, possit decimas Novalium exigere? *R.* esse distinguendum inter Novalia improprie dicta, & Novalia proprie dicta. De Novalibus improprie dictis, quando scilicet vinea ager fit, &c. prescribens Decimas de novis fructibus petere poterit: quia absolute Ius decimandi in illo agro hactenus possedit, & prescripsit, *c. cum in tua. 30. h.t.* De Novalibus autem proprie dictis regulariter Decimas petere non poterit, sed ad Parochum pertinebunt: quia cum in loco Novalium ex defectu culturae & consequenter fructuum, nullam decimationem exercere potuerit, intrat regula, quod non censeatur plus prescriptum quam possessum, *c. cum contingit. 29. & ibi DD. h.t.*

Idem dicendum existimo, si ex praeto, in quo prescribens nullas Decimas foeni percepit, ager fiat. *Arg. tex. in d. c. cum*

d. c. cum contingat. Licet enim huiusmodi Novale forsā in rigore sit *improprie* tantū Novale, subest tamen respectu præscribentis ratio, quæ in Novalibus propriè dictis militat, quòd nimirū in tali loco nullum ius decimandi exercitum, possessum, & præscriptum sit.

Quæritur autem 5. utrūm præscribens nullo casu possit Decimas de Novalibus propriè dictis accipere? S. Pontifex *in d. c. cum contingat.* generaliter excipit casum, quo præscribens potest aliquam *rationabilem causam* allegare, ex qua demonstret Decimas Novalium ad se pertinere. Porro quænam sit talis *causa rationabilis* ibidem non exprimitur, sed DD. unam vel alteram enumerant. nimirum 1. si Decimæ præscriptæ sint intra limites certi prædij & ibi pars aliqua inculta ad culturam noviter redigatur, maximè si pars illa minor sit, quia una eademque res non debet diverso
Iure

Iure censeri, & major pars ordinariè
 erahit ad se minorem. 2. si ex loco in-
 culto præcribens Decimarum nomine
 aliquid saltem utilitatis prius percepe-
 rit. v. g. ex lignoglandibus, arundi-
 nibus, &c. *vid. Gutierrez. l. 2. c. 21. n.*
102. Gilken de præscript. p. 1 c. 6. n. 281.
 3. non dubita verim esse *causam ratio-*
nabilem, si præscribens præter ordina-
 rium Ius decimandi insuper præscrip-
 tionem Iuris percipiendi Decimas
 Novalium probare possit, demon-
 strando videlicet, quod hactenus de
 exurgentibus Novalibus semper solus
 fuit Decimas accipere.

Quæritur 6. an parochus possit in-
 hibere Parochianis, ne Decimas sepa-
 rent, nisi se vel suo nuntio præsentem
 113 *By. affirmativè arg. l. si suspecta. 29. de*
inoff. test. Spec. in tit. d. Decim. ad
fin. Covar. var. res. lib. 1. c. 17. n. 8. v.
octavo. imò tamen si de consuetudine
 contraria in aliquo loco Decimatio ab-
 sente Parocho vel in horreo fieri sole-

ret, si tamen Parochus posset probare, se multoties exinde defraudatum esse, justè peteret ab Episcopo istam consuetudinem declarari invalidam, ex eo quod sit damnosa Ecclesiae & occasionem peccato præbeat. *c. 1. de consue. sue.*

Quæritur 7. an Decimæ de integris fructibus, vel de ijs tantum, qui supersunt deductis impensis necessarijs solvi debeant? *R.* differentiam esse faciendam inter Decimas *prædiales* & *personales*. in illis nulla fit expensarum deductio, secus in istis *c. pastoralis de Decim.* rationem hujus differentiae communiter assignant, quòd Decimæ *prædiales* debeantur eo modo, quo fuerunt institutæ in veteri lege, in qua Deus non respexit ad Jus Civile futurum quatenus ex illo verbum *fructus* interpretandum sit, sed id verbum *fructus* intellexit naturaliter, prout in fundo crescunt, & Dei beneficio percipiuntur, At verò cum Deci-

imæ

mae *personales* debeantur ex sola lege Ecclesiae, nec ullum de illis in lege veteri sit praecipuum, merito effectum est, ut in illis Iure humano inventis, & post Ius Ciu. institutis, verbum *fructus* civiliter (id est, deductis impensis *l. fructus. 7. ff. soluto. Matrim.*) consideretur. *Barb. De Offic. Par. p. 1. c. 6. n. 181.*

15 Queritur 8. utrum Parochiani teneantur proprijs sumptibus deferre Decimas in horrea Parochorum? R. principaliter attendendas esse consuetudines locorum, & dioecesium, valent enim consuetudines, ut Decimae vel a Parocho asportentur, vel ab ipsis Parochianis deferantur. *Gutier. Can. qq. lib. 2. c. 21. n. 45.* abstrahendo autem a consuetudine, magis communiter sentiunt DD. de Iure obligari Parochianos, ut in horrea Parochi Decimas deferant, suis etiam proprijs sumptibus. *per tex. & gl. in c. revertimini. 65. 16. q. 1. Gutier. d. l.*

n. 43. Riccius in Praxi aurea p. 2. re-
sol. 244.

Quæritur 9. an Decimæ non solu- 61
tæ sequantur possessorem prædij? po-
ne, quòd venditor prædij longo tem-
pore non solverit Decimas, nunquid
Parochus possit illas decimas non so-
lutas ab emptore petere? R. affir-
mativè; ita tamen, ut emptor suum re-
gressum ad compensationem damni
propter evictas decimas contra ven-
ditorem habeat. Ratio desumitur ex
l. Imperatores 7. ff. de Publican. ubi
ita de vectigalibus & tributis consti-
tutum est, ut ad ea etiam *preteriti tem-*
poris solvenda possessores prædiorum
convenire possint, eo quòd ipsa præ-
dia potius, quàm personæ obligentur.
undè rectissimè argumentum ad De-
cimas deduci potest, tum quod Deci-
mæ (quæ etiam *tributa egentium a-*
nimarum dicuntur. *c. Decima, 66.*
16. q. 1.) & ante omnia tributa pro-
pter prærogativam dominij Genera-
lis

lis

lis persolvendæ sunt. *c. cum non sit*
33. h. t. magis à prædio quàm perfo-
 nâ debeantur, sicut eâ de causâ etiam
 Iudæi Decimas prædiales solvere de-
 bent. *c. de terris. 16. ubi gl. in v. per-*
solvendas. h. t. & habens prædia in
 alia Parochiâ, quàm ubi percipit Sa-
 cramenta, in illâ ubi eadem prædia
 sita sunt, Decimas dare debet, ut su-
 pra. q. 1. dictum: tum quòd Decime
 sint *onus reale*, quod in quemcunque
 possessorem transit, atque si extant uti-
 li vindicatoria (præviâ actione ad ex-
 hibendū vel communi dividundo, si à
 reliquis fructib⁹ separatæ non sint) aut
 si non extant, utili conditione ex. d. l.
Imperatores, jūct c. 1. de novi. oper. nunci-
peti possint c. moderamine 23. ubi gl.
in V. vindicent 16 q. 1. c. pastoralis 16
c. cum non sit x. h. t. atque hanc sen-
 tentiam cum multis antiquis tradit.
 Pan. in *c. cum homines 7. h. t. n. 6.*
 Riccius d. p. 2. resol. 57 ubi & illud
 notabile referunt ex Fed. de Senis.
 Confil.

Consil. 81. n. 2. Si Parochus vel Ecclesia propter Decimas malit venditorem, convenire quàm novum emptorem, qui fortè propter potentiam suam est difficilis conventionis, hoc esse ei concedendum, ne id quod in favorem Ecclesiæ est introductum, ut novum possessorem convenire possit, in ejus odium retorqueatur, dùm enim venditor prædium possedit, & fructus integros percepit, nata est contra eum, actio personalis, seu condictio ex Canone ad solvendas Decimas, quæ per venditionem prædij exspirasse non videtur.

§. II.

QUO FUNDAMENTO
alijs præter Parochum Ius decimandi competere possit.

1. Ecclesiastici acquirunt decimas ex Privilegio, incorporatione, prescriptione,